

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4205/2023
28.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Бранка Станића, Татјане Миљуш и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници из радног односа тужиле АА из ..., чији је пуномоћник у ревизијском поступку Саша Милетић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Високи савет судства, Основни суд у Алексинцу, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3140/2022 од 18.11.2022. године, у седници одржаној 28.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3140/2022 од 18.11.2022. године у преиначујућем делу (став други изреке).

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3140/2022 од 18.11.2022. године у потврђујућем делу (став први изреке), као изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3140/2022 од 18.11.2022. године у потврђујућем делу (став први изреке).

Образложење

Пресудом Основног суда у Алексинцу П1 131/20 од 13.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован приговор недостатка пасивне легитимације истакнут од стране тужене. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиле и тужена обавезана да јој на име накнаде штете коју представља разлика између зараде коју би тужила примила применом нових коефицијената у складу са редовном оценом у напредовању и исплаћене зараде за период од јула 2017. године до 09.01.2019. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом чија су висина и датуми доспелости ближе

наведени у овом ставу изреке, као и да се тужена обавезе да јој, код надлежних фондова за обавезно социјално осигурање за наведени период и наведене износе разлике зараде, обрачуна и уплати припадајуће доприносе за обавезно социјално осигурање, док је одбијен тужбени захтев тужиље у делу којим је тражила да се тужена обавезе да јој на име накнаде штете коју представља разлика између зараде коју би тужиља примила применом нових коефицијената у складу са редовном оценом у напредовању и исплаћене зараде за период од марта 2012. године закључно са јуном 2017. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом чија су висина и датуми доспелости ближе наведени у овом ставу изреке, као и да се тужена обавезе да јој, код надлежних фондова за обавезно социјално осигурање за наведени период и наведене износе разлике зараде, обрачуна и уплати припадајуће доприносе за обавезно социјално осигурање. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиљи накнади трошкове парничног поступка од 117.922,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 3140/2022 од 18.11.2022. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиље и тужене и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке, као и у одбијајућем делу става другог изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у усвајајућем делу става другог изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиље у делу којим је тражила да се тужена обавезе да јој на име накнаде штете коју представља разлика између зараде коју би тужиља примила применом нових коефицијената у складу са редовном оценом у напредовању и исплаћене зараде за период од јула 2017. године до 09.01.2019. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом чија су висина и датуми доспелости ближе наведени у овом ставу изреке, као и да се тужена обавезе да јој, код надлежних фондова за обавезно социјално осигурање за наведени период и наведене износе разлике зараде, обрачуна и уплати припадајуће доприносе за обавезно социјално осигурање сходно Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање. Ставом трећим изреке, тужиља је обавезана да туженој накнади трошкове парничног поступка од 6.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиља је изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, са предлогом да се о ревизији одлучи у смислу одредбе члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП у односу на став други изреке и у смислу одредбе члана 404. ЗПП у односу на став први изреке.

Врховни суд је испитао побијану одлуку у преиначујућем делу (став други изреке), у смислу одредбе члана 408, у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нема пропуста у примени одредаба ЗПП на које се ревизијом указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је код тужене у радном односу на неодређено време на пословима ..., које обавља у звању Решењем в.ф. председника Основног суда у Нишу од 05.04.2011. године, 29.02.2012. године и 12.03.2013. године, рад тужиле је за 2010, 2011. и 2012. годину оцењен оценом „истиче се“, док за 2009. годину није оцењена. Решењима Високог савета судства од 04.07.2013. године и 10.07.2013. године (три посебна решења), одбијени су приговори тужиле и потврђена су решења в.ф. председника Основног суда у Нишу од 05.04.2011. године, 29.02.2012. године и 12.03.2013. године. Пресудама Управног суда У 14288/13 од 09.02.2015. године, У 14289/13 од 09.02.2015. године и У 14373/13 од 19.03.2015. године, наведена решења Високог савета судства од 04.07.2013. године су поништена и списи предмета су враћени надлежном органу на поновно одлучивање. Високи савет судства је извршавајући налоге из пресуда Управног суда донео посебна решења (23.04.2015. године и у мају 2015. године) којима су усвојени приговори тужиле и поништена су првостепена решења о оцењивању од 05.04.2011. године, 29.02.2012. године и 12.03.2013. године и списи предмета враћени председнику Основног суда у Нишу на поновни поступак. Решењима председника суда од 12.10.2015. године (три посебна решења) рад тужиле за 2010, 2011. и 2012. годину оцењен је оценом „нарочито се истиче“. Наведена решења о оцењивању донета су од стране в.ф. председника Основног суда у Нишу јер у периоду од 2010. године до 2012. године тужила је радила на пословима ... у Основном суду у Нишу - Судска јединица у Алексинцу, док је Основни суд у Алексинцу накнадно формиран (01.01.2014. године). Захтевима од 30.11.2015. године, 08.02.2017. године и 27.02.2017. године, које је доставила Државном правобранилаштву и председнику Основног суда у Алексинцу, тужила је предложила мирно решавање спора на начин да се донесу решења о њеном напредовању у више платне разреде (за четири платна разреда) за период од 01.01.2009. године до 31.12.2012. године, те да јој се накнади штета коју је претрпела решењима од 05.04.2011. године, 29.02.2012. године и 12.03.2013. године. Покушај мирног решавања насталог спора завршен је неуспешно.

Тужила је 28.06.2017. године поднела председнику Основног суда у Алексинцу захтев којим је тражила напредовање у више платне разреде имајући у виду оцене резултата рада, почев од 2009. године па надаље. О том захтеву није донета одговарајућа управна одлука, због чега је тужила је 18.01.2018. године изјавила жалбу због ћутања администрације. Решењем Жалбене комисије од 21.09.2018. године наложено је председнику Основног суда у Алексинцу да одлучи о захтеву тужиле од 28.06.2017. године, по ком налогу је председник суда поступио и решењем од 12.10.2018. године одбио захтев тужиле. Решењем Жалбене комисије наведено решење је поништено и предмет враћен на поновно првостепено одлучивање. У поновном поступку, председник Основног суда у Алексинцу донео је решење 09.01.2019. године којим је усвојен захтев тужиле

поднет 28.06.2017. године, којим је тражила доношење решења о напредовању у више платне разреде имајући у виду резултате рада у 2011. и 2012. години, те јој је одређен коефицијент за обрачун и исплату плате седме платне групе, шестог платног разреда у висини 4,24, док је одбијен захтев тужиле у делу којим је тржила доношење решења о напредовању у више платне разреде имајући у виду оцене резултата рада у 2009. и 2010. године. Одлучено је да ће се обрачун и исплата плате по овом решењу вршити почев од 09.01.2019. године. Наведено решење тужиле није добијала правним леком, па је исто постало правноснажно. У утуженом периоду тужиле је плата обрачунавана и исплаћивана по коефицијентима на начин ближе наведен у нижестепеним пресудама. Тужиле је поднела опомену пред утужење 25.02.2020. године, а тужба у овој правној ствари поднета је 03.08.2020. године. Економско-финансијским вештачењем утврђена је разлика између плате коју је тужиле примала у периоду од 01.11.2011. године до 09.01.2019. године и плате коју би примала да су одлуке о оцењивању тужиле биле благовремено донесене (применом коефицијената у складу са редовном оценом у напредовању).

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостпени суд је делимично усвојио тужбени захтев, применом одредаба чланова 14. ставови 1. и 2, 15. став 1. и 16. став 1. Закона о платама државних службеника и члана 87а Закона о државним службеницима, оценивши да би тужиле раније напредовала по платним разредима редовно, него што то јесте, јер би за 2010, 2011. и 2012. годину, односно минимум две године заредом била оцењена оценом „нарочито се истиче“, због чега је тужену обавезао да тужиле за период од јула 2017. године до 09.01.2019. године исплати разлику између исплаћене зареде и зараде која би јој припадала да је редовно напредовала по платним разредима за утужени период. Првостепени суд је одбио тужбени захтев за период од марта 2012. године до јуна 2017. године, закључивши да је за наведени период тужилино потраживање застарело у смислу одредбе члана 196. Закона о раду. Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у усвајајућем делу, оценивши да решење од 09.01.2019. године не може представљати основ за наплату потраживања које је предмет ове парнице. По становишту другостепеног суда, суд је везан за правноснажну одлуку донету у управном поступку, која одлука је од прејудицијелног значаја за одлучивање у парници, чију законитост и правилност суд није овлашћен да преиспитује. Како решење председника Основног суда у Алексинцу од 09.01.2019. године због свог „ex nunc“ дејства не представља основ за наплату утуженог потраживања, то је другостепени суд оценио да је тужбени захтев тужиле неоснован у целисти.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда засновано је на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 140. Закона о државним службеницима („Службени гласник РС“, бр. 79/2005... 95/2018), прописано је да о правима и дужностима државног службеника одлучује руководилац решењем, ако овим или другим законом или другим прописом није друкчије одређено (став 1), да при одлучивању о правима и дужностима државног службеника примењује се закон којим се

уређује општи управни поступак, изузев код одлучивања о одговорности за штету (став 4).

Имајући у виду утврђено чињенично стање, у конкретном случају, незаконитост првостепених решења о оцени од 05.04.2011. године, 29.02.2012. године и 12.03.2013. године којима је оцењена оценом „истиче се“ за 2010, 2011. и 2012. годину, отклоњена је 12.10.2015. године доношењем три посебна решења којима је тужила оцењена оценом „нарочито се истиче“. На основу тих решења од 12.10.2015. године, тужила је 28.06.2017. године поднела председнику Основног суда у Алексинцу захтев којим је тражила доношење решења о напредовању на основу оцене резултата рада за 2009, 2010, 2011. и 2012. годину, о ком захтеву је одлучено решењем од 09.01.2019. године, тако што је захтев тужиле делимично усвојен, те јој је утврђен коефицијент 4,24 на основу оцене резултата рада за 2011. и 2012. годину, док је захтев тужиле одбијен као неоснован у делу којим је тражила доношење решења о напредовању у више платне разреде имајући у виду оцену резултата рада за 2009. и 2010. годину. Истим решењем одлучено је да ће се на обрачун тужилине плате примењивати почев од дана његовог доношења 09.01.2019. године. Наведено решење тужила није побијала правним леком, па је постало правноснажно. Како се законитост наведеног решења не може оцењивати у парничном поступку (већ у управном спору), по оцени Врховног суда, правилан је закључак другостепеног суда да је парнични суд када одлучује о тужбеном захтеву везан за правноснажну и коначну одлуку донету у управном поступку од стране надлежног органа која одлука је од прејудицијелног значаја за одлучивање у парници и није овлашћен да преиспитује законитост и правилност управног решења. Овим решењем, које има правну природу управног решења, последице незаконитости решења о оцени од 05.04.2011. године, 29.02.2012. године и 12.03.2013. године, нису отклоњене ретроактивно, већ убудуће („ex nunc“), почев од 09.01.2019. године па надаље, како то правилно закључује другостепени суд. Како тужила наведено решење није побијала правним леком, па је оно стекло својство правноснажности и произвело је правно дејство, тужена зато није одговорна за накнаду штете на основу члана 172. ЗОО јер је незаконитост поменутог решења од 09.01.2019. године, као правноснажног (и коначног управног акта), супротно ревизијским наводима, морала бити утврђена у управном спору. Стога је правилно другостепени суд другостепени суд одлучио када је преиначио првостепену пресуду у усвајајућем делу и оценио да је тужбени захтев тужиле неоснован.

На основу одредбе члана 414. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о испуњености услова за изјављивање посебне ревизије у смислу члана 404. став 2. ЗПП, у односу на потврђујући део (став први изреке), Врховни суд је имао у виду да из навода ревизије тужиле не произилази да постоји потреба за разматрањем правних питања од општег интереса, односно правних питања у интересу равноправности грађана, не постоји потреба новог тумачења права, као ни неуједначена судска пракса. Поред тога, тужила није уз ревизију

доставила пресуде из којих би произлазио закључак о различитом одлучивању у истој правној ствари. Разлози ревизије се делом односе на битне повреде одредаба парничног поступка због чега се посебна ревизија не може изјавити. Имајући у виду наведено, као и да се у конкретном случају ради о парници ради накнаде штете у којима одлука о основаности тужбеног захтева и примена материјалног права зависе од утврђеног чињеничног стања у сваком конкретном случају, на основу чега овај суд даље налази да нису испуњени услови из члана 404. став 1. ЗПП, па је у складу с тим и одлучено као у ставу другом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП Врховни суд налази да изјављена ревизија није дозвољена.

Према члану 441. ЗПП ревизија је увек дозвољена у споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа. Уколико се тужбени захтев у овој врсти спорова односи на потраживање у новцу, дозвољеност ревизије се оцењује на основу члана 403. став 3. ЗПП, према коме ревизија није дозвољена уколико вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе.

Тужба ради накнаде штете поднета је 03.08.2020. године, а поднеском од 28.09.2021. године тужба је преиначена повећањем захтева. Вредност побијаног дела правноснажне пресуде је 509.197,33 динара. Овај износ, према средњем курсу НБС на дан преиначења тужбе, представља динарску противвредност испод 40.000 евра.

Имајући у виду да се у конкретном случају ради о имовинскоправном спору, који се односи на новчано потраживање, у коме вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра према средњем курсу Народне банке Србије на дан преиначења тужбе, то је Врховни суд, применом члана 403. став 3. ЗПП, нашао да ревизија тужене није дозвољена.

Из изнетих разлога, на основу члана 413. ЗПП Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа-судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић